

sentimentti

Onko Suomi enää luottamusyhteiskunta kaikille?

Erityisasiantuntija Sini Erholtz

Sentimentin tausta

- Sisäministeriön ja hallinnonalan yhteisen strategian ensimmäinen tavoite on **Suomessa asuvien väestöryhmien korkea turvallisuuden tunne**, jota tavoitellaan yhdessä sidosryhmien kanssa mahdollisimman vaikuttavien toimenpiteiden suunnittelulla ja toteuttamisella
- Tavoitetta tukee myös keväällä 2021 eduskunnalle annetun sisäisen turvallisuuden selonteko, jonka pyrkimyksenä on varmistaa sisäisen turvallisuuden kehittyminen niin, että **Suomi on tulevaisuudessa entistä turvallisempi maa kaikille ihmisille ja ihmisryhmille**
- Asetetun päämäärän saavuttamiseksi Sisäministeriössä on kehitetty yhteistyössä Taloustutkimuksen kanssa **Sentimentti-työväline, joka tarjoaa kattavan ja monialaisen menetelmän ihmisten turvallisuuden tunteen analysointiin, ennakointiin sekä seurantaan**

Sentimentti koostuu

- Säännöllisestä väestötiedontuotannosta ja analyysista
  - Keväällä -21 toteutettu kyselytutkimus (n=5011), jota pohjusti esitutkimusvaihe (n=1000)
  - Keväällä -22 maaliskuu- ja toukokuussa toteutetut täydennysotannat (n=884)
- Eri turvallisuutta ja turvallisuuden tunnetta mittaavien tietoaaineistojen yhdistämisestä
- Käyttöliittymästä, jossa turvallisuusviranomaiset pystyvät
  - tarkastelemaan eri tietolähteitä maantieteellisessä asetelmassa
  - analysoimaan kattavaa väestömateriaalia keskiarvoja syvemmälle tasolla

Tutkimusasetelma

- Millaiset asenteet, arvot, turvallisuuteen liittyvät kokemukset ja sosiodemografiset tekijät vaikuttavat turvallisuuden kokemukseen?

Väestössä esiintyvät kokemukset turvallisuuden tunnetta heikentävistä tai vahvistavista tekijöistä

Väestössä esiintyvät kokemukset uhan tunnetta synnyttävistä tekijöistä ja niiden todennäköisyydestä

Omaa elämää koskeva turvallisuuden ja turvattomuuden tunne sekä huolten ja toiveikkuuden vaihtelu

Luottamuksen kokemukseen liittyvät kysymykset

Omaa turvallisuuskäyttäytymistä koskevat arviot

12 kk aikana koetut turvallisuustapahtumat (yhteydenotto HÄKEeseen ja poliisiin, rikokset, onnettomuudet)

Arviot viranomaistoiminnasta ja sen onnistumisesta

Asenteet ja arvot (perusarvot ja asenteet, yhteiskunnalliset ja poliittiset mielipiteet)

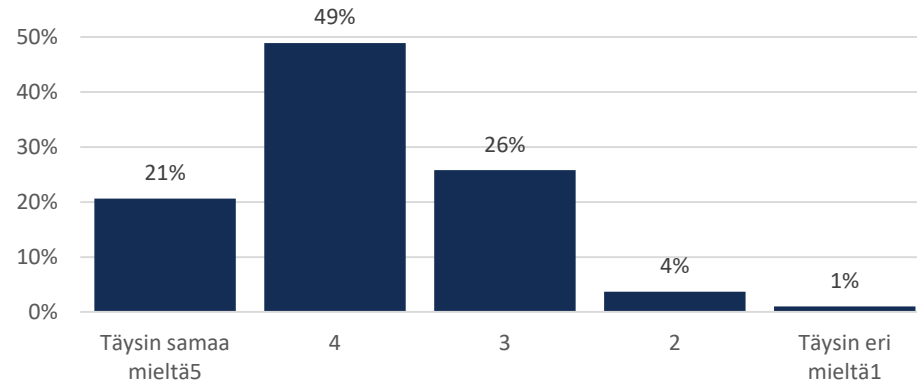
Sosiodemografiset taustatiedot, sosioekonominen tilanne, mediankäyttö

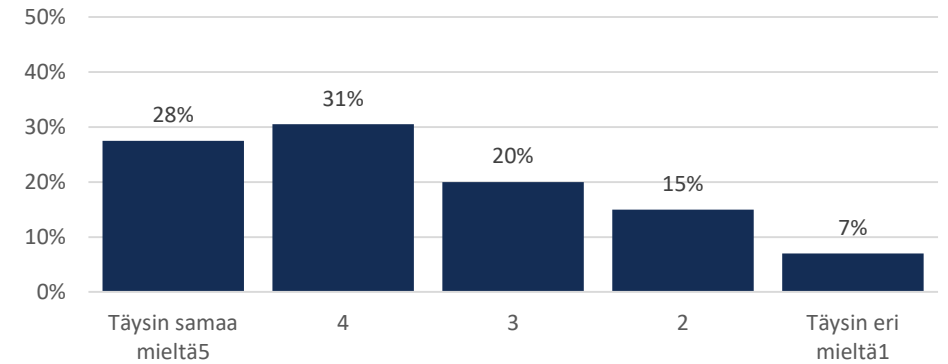
Turvallisuuden tunteen jakautuminen -21

- Merkittävä osa suomalaisista ei tunne elämäänsä turvalliseksi
- 5% = 276 807
- 31% = 1 716 205
- Turvattomuus jakautuu väestössä ja ulottuu huoleen saatavista palveluista
- Turvallisuuden tunne liittyy omaan näkemykseen yhteiskunnallisesta ja poliittisesta tilanteesta

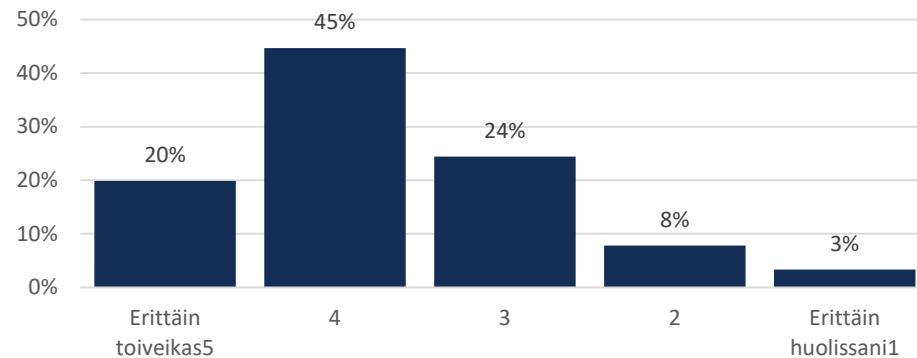
Koen, että elämäni on turvallista

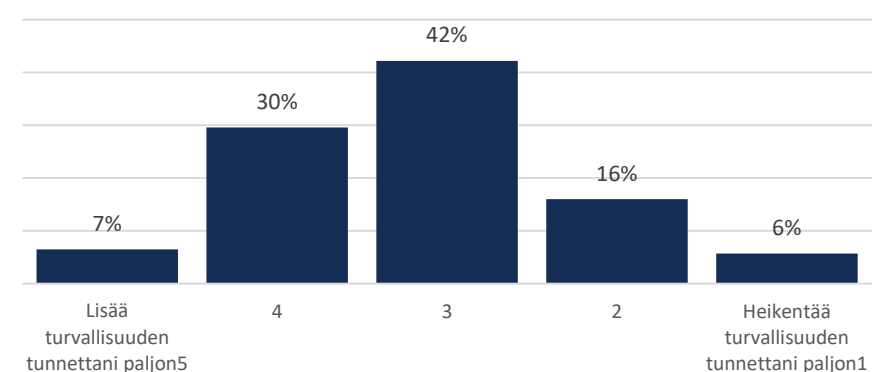
Liikun pelotta kaikkialla asuinpaikkakunnallani vuorokaudenajasta riippumatta

Kuinka huolestunut tai toiveikas olet:
Nopea avunsaanti hätätilanteessa

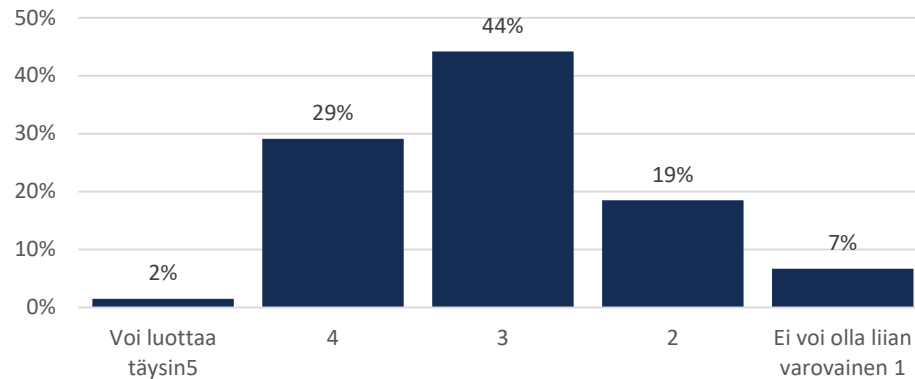
Miten poliittinen tilanne Suomessa vaikuttaa kokemaasi turvallisuuden tunteeseen?

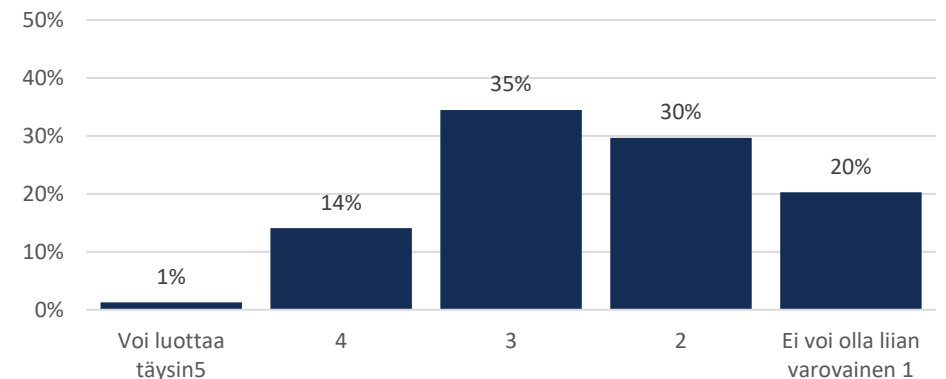
Luottamuksen yhteiskunnallinen jakautuminen -21

- Suomea ei voi perustellusti sanoa eheäksi luottamusyhteiskunnaksi
- Luottamus toisiin ihmisiin ja auktoriteetteihin jakaa väestöä
- Heikko luottamus poliittisiin päättäjiin vähentää poliittisten toimijoiden edellytyksiä
- Turvallisuusviranomaisiin luotetaan suhteellisesti enemmän kuin muihin auktoriteetteihin, mutta 33% ei osaa sanoa luottavansa.

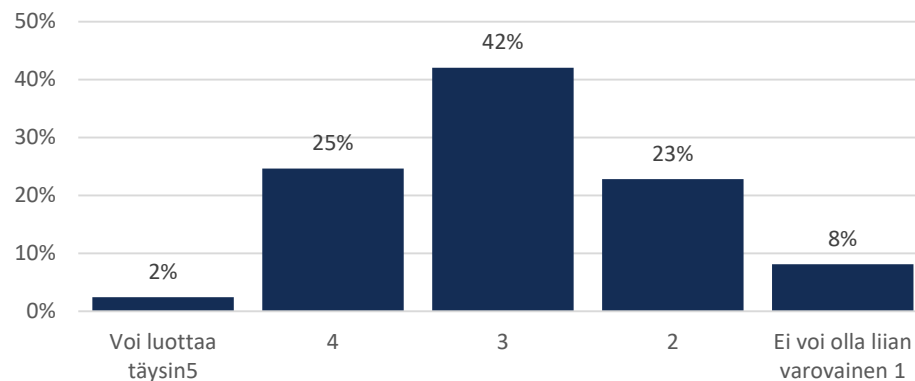
Kuinka paljon ihmisiin voi yleensä luottaa?

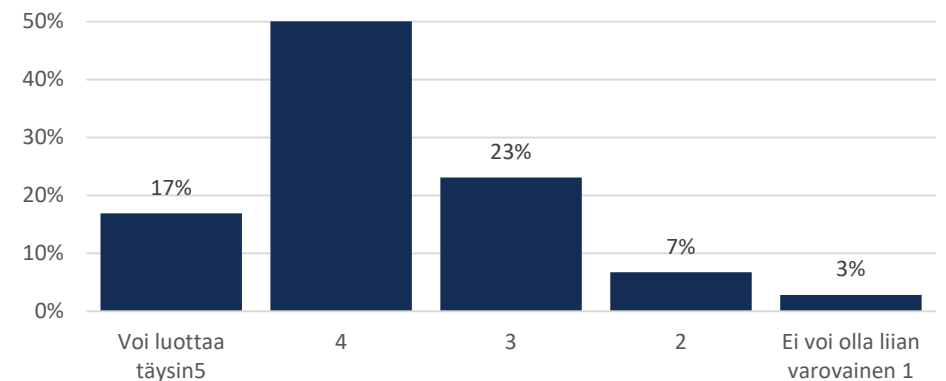
Kuinka paljon poliittisiin päättäjiin voi yleensä luottaa?

Kuinka paljon auktoriteetteihin voi yleensä luottaa?

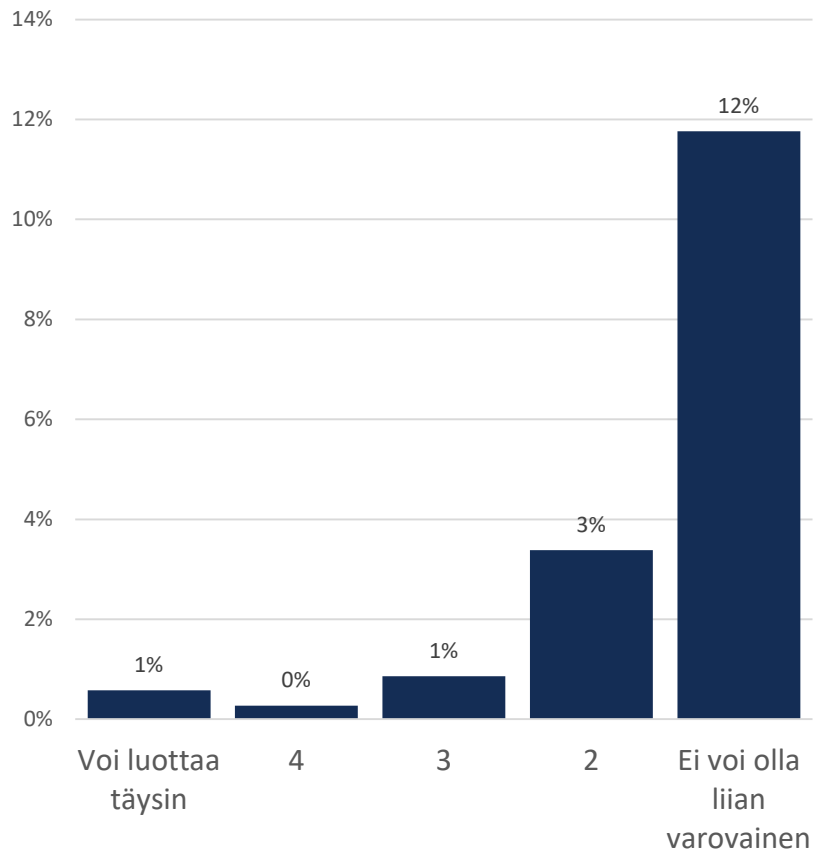
Kuinka paljon turvallisuusviranomaisiin voi yleensä luottaa?

Heikentyneen turvallisuuden tunteen ja luottamuksen yhteys

- Turvallisuuden ja luottamuksen välillä on yhteys: niiden osalta, jotka kokevat elämänsä turvattomaksi, luottamus turvallisuusviranomaisiin on voimakkaasti madaltunut

Luottamus turvallisuusviranomaisiin niiden osalta, jotka kokevat elämänsä turvattomaksi

Turvallisuuden tunne ja luottamus turvallisuusviranomaisiin indeksoituna

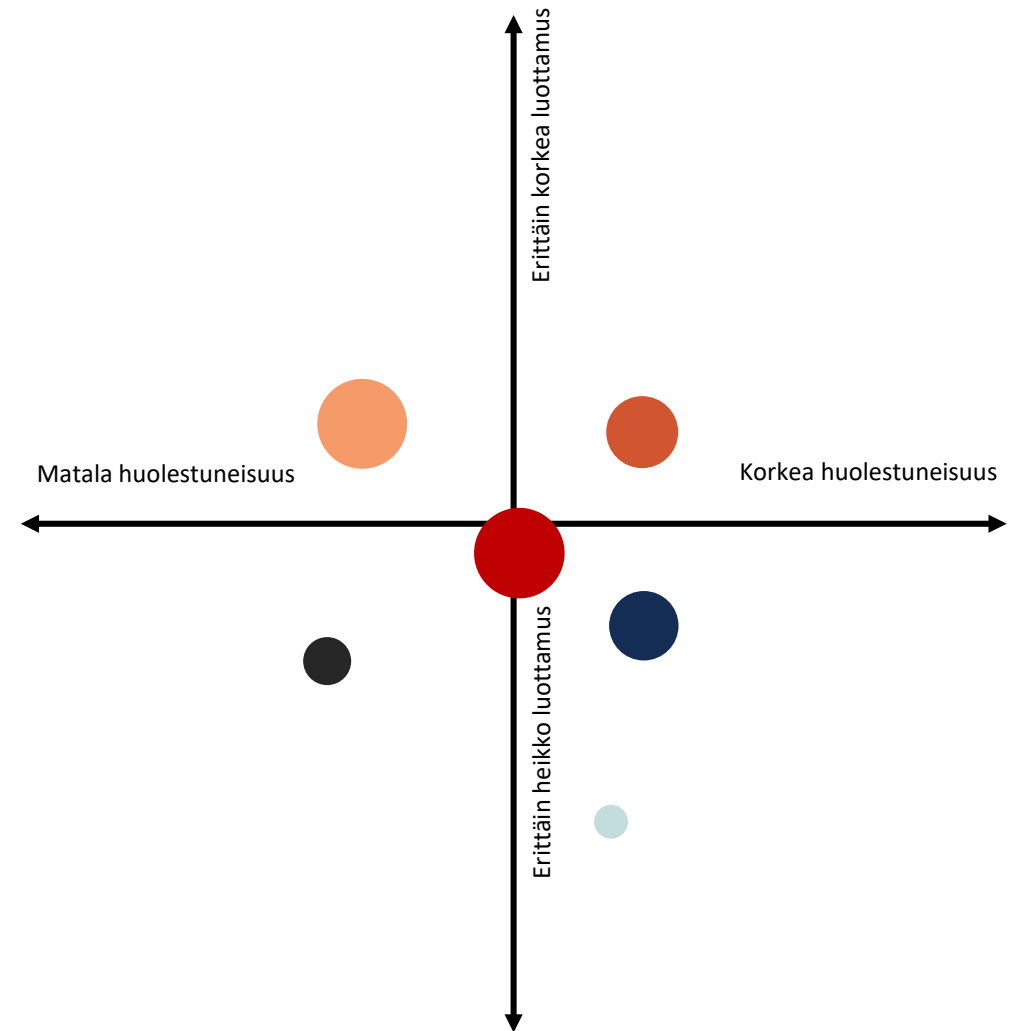
Kuinka paljon turvallisuusviranomaisiin voi yleensä luottaa?

Koen, että elämäni on turvallista

	Voi luottaa täysin	4	3	2	Ei voi olla liian varovainen
Täysin samaa mieltä	209	93	50	54	90
4	93	115	86	79	46
3	37	84	164	146	133
2	37	78	125	239	342
Täysin eri mieltä	58	27	87	340	1182

Segmentaatio

- Väestötutkimuksen perusanalyysin ja tilastollisten menetelmien avulla (mm. faktori- ja klusterianalyysi) aineistosta tunnistettiin kuusi sisäisen turvallisuuden kysymyksissä toisistaan poikkeavaa väestöryhmää

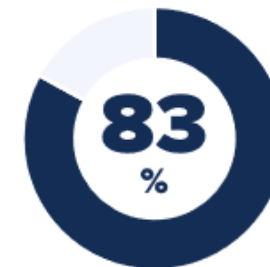

Valistuneet universalistit

780 000
aikuista

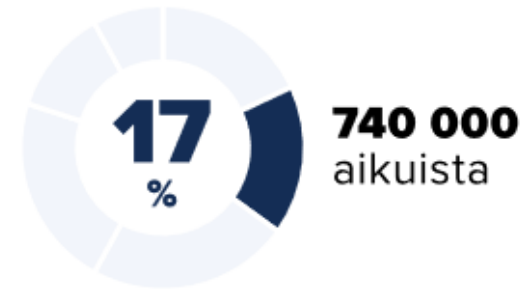
Huolet korostuneet, mutta myös luottamus instituutioihin ja toisiin ihmisiin korkea. Pehmeät uhat korostuneet. Hyvinvointivaltiopainotus. Sosiaalisesti verkottuneita.

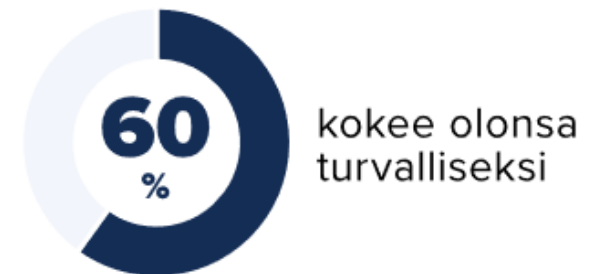
kokee olonsa turvalliseksi

Varovaiset perinteiset

Huolestuneisuus ylikorostunutta, konservatiiviset asenteet. Luottamus toisiin ihmisiin ja poliitikkoihin on heikentynyt, mutta turvaavat viranomaisiin. Korkea keski-ikä.

Kriittiset tasa-arvohakuiset

1 000 000
aikuista

Suhtautuminen auktoriteetteihin ja viranomaisiin varautunutta. Universalistiset arvot ja pehmeät uhat korostuneet. Hyvinvointivaltiopainotus.

kokee olonsa
turvalliseksi

Huolettomat pärjääjät

950 000
aikuista

Huolestuneisuus hyvin alhaista, hyvä omakuva, luottavaisuus hyvällä tasolla. Huolenaiheiden kärjessä ilmastonmuutos ja muut yhteiskunnalliset pehmeät uhat, omaan itseen kohdistuvia uhkia ei koeta akuutteina. Toimeentulo koetaan hyväksi.

kokee olonsa
turvalliseksi

Piittaamattomat materialistit

520 000
aikuista

Luottamus heikkoa, huolentunne vähäistä, suhtautuminen turvallisuustoimenpiteisiin ohentunutta. Voimakkaasti nuoriin ja keski-ikäisiin miehiin painottunut ryhmä, joka on egoistisemmin suuntautunut kuin muut segmentit.

kokee olonsa
turvalliseksi

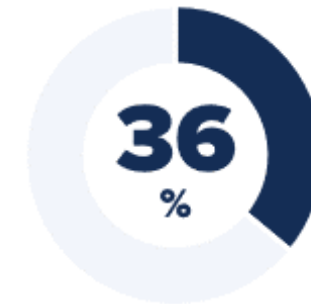

Pessimistiset luottamusvajeiset

350 000
aikuista

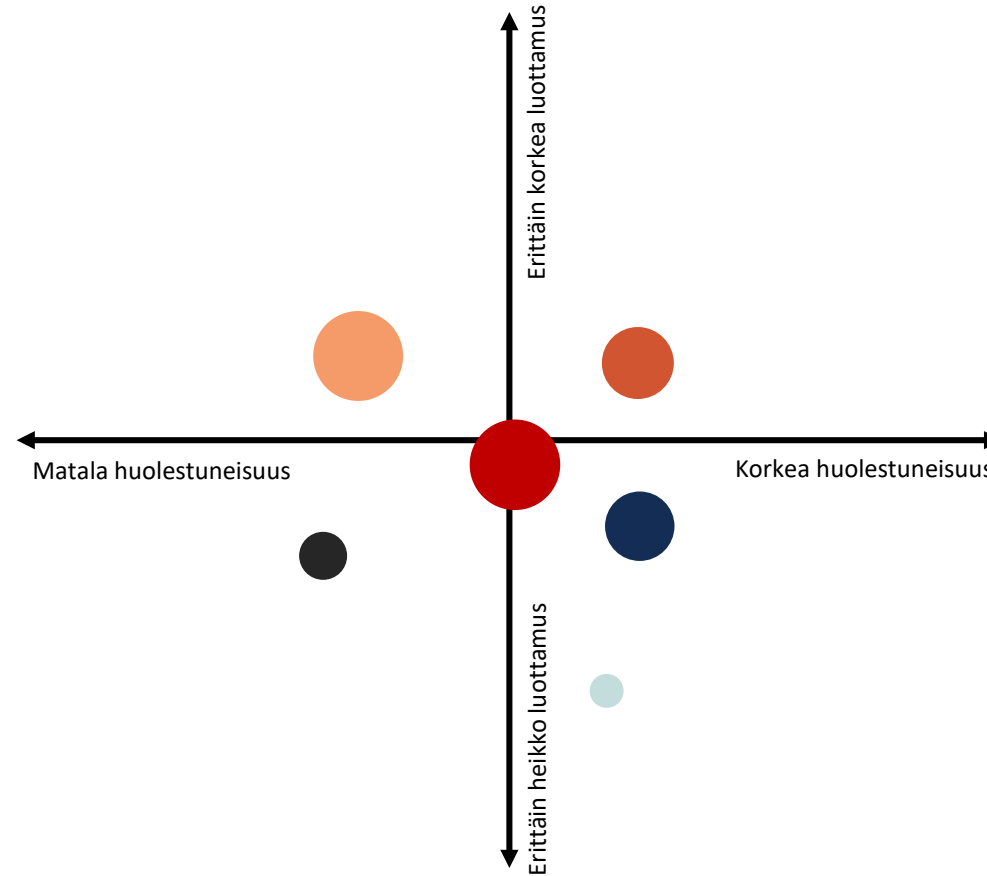
Ihmisiin luottaminen alhaisimmillaan tässä segmentissä. Yksinäisyyden ja toivottomuuden tunne korostuu. Uhkamaisema on koholla, omat taloudelliset ongelmat selvästi koholla.

kokee olonsa
turvalliseksi

Luottamus auktoriteetteihin / huolen määrä

- I Valistuneet universalistit
- II Varovaiset perinteiset
- III Kriittiset tasa-arvohakuiset
- IV Huolettomat pärjääjät
- V Piittaamattomat materialistit
- VI Pessimistiset luottamusvajeiset

Keskeisiä löydöksiä kevään -21 aineistosta

- **Turvallisuuden ja luottamuksen välillä on yhteys**
  - Matalan turvallisuuden tunteen omaavat erottuvat myös madaltuneessa luottamussuhteessaan turvallisuusviranomaisiin
- **Suomi ei ole luottamusyhteiskunta kaikille**
  - Väestösegmentoinnin tulokset osoittavat, että turvallisuuden tunne ja luottamus turvallisuusviranomaisiin rakentuu ja jakautuu hyvin eri tavoin erilaisten väestöryhmien välillä
- **Polarisaatio eri väestöryhmien välillä asettaa haasteita turvallisuuden tunteen ja sisäisen turvallisuuden rakentamiseen sekä takaamiseen**
  - Keskiarvojen sijaan meidän täytyy ymmärtää yksityiskohtaisemmin ihmisten ja eri ryhmien turvallisuuden tunteen rakentumista
  - Sama palvelu ja samat viestit ei takaa samaa lopputulosta kaikille

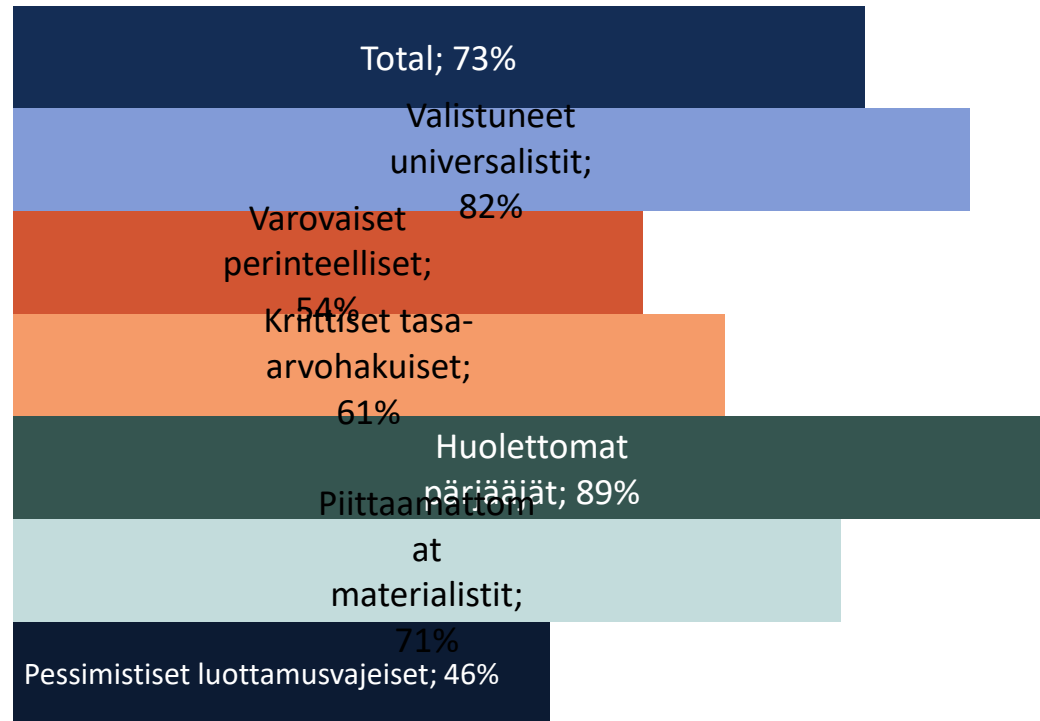
Ukrainan kriisin vaikutus väestön tuntoihin

- Keväällä -22 toteutettiin kaksi aineistoa täydentävää otantaa (n=884) Ukrainan kriisin vaikutuksista nousevaan tiedontarpeeseen
  - Ensimmäinen tehtiin toteutettiin maaliskuun lopussa ja toinen toukokuun alussa
  - Kysymyksenasetteluun on nostettu uusina ilmiöinä mm. ihmisten huoli suhteessa informaatiovaikuttamiseen, sotilaalliseen uhkaan ja maanpuolustustahtoon
- Väestösegmentit toimivat ennakoidusti; ne löytyvät uudesta aineistosta hyvin ja erot turvallisuuden tunteen muodostumisessa ryhmittäin ovat säilyneet
- Keskeisiä tuloksia:
  - Väestön turvallisuuden tunne on kasvanut kevästä -21 (73%, +3% kevät -21), mutta myös huolet ovat kasvaneet (esim. sotilaallinen isku & suunta, johon maailma on menossa)
  - Luottamus turvallisuusviranomaisiin on vahvaa (74%, +7% kevästä -21)

Koen, että elämäni on turvallista

Täysin samaa mieltä 5+4

Vko 19 Vko 13 2021 Erotus

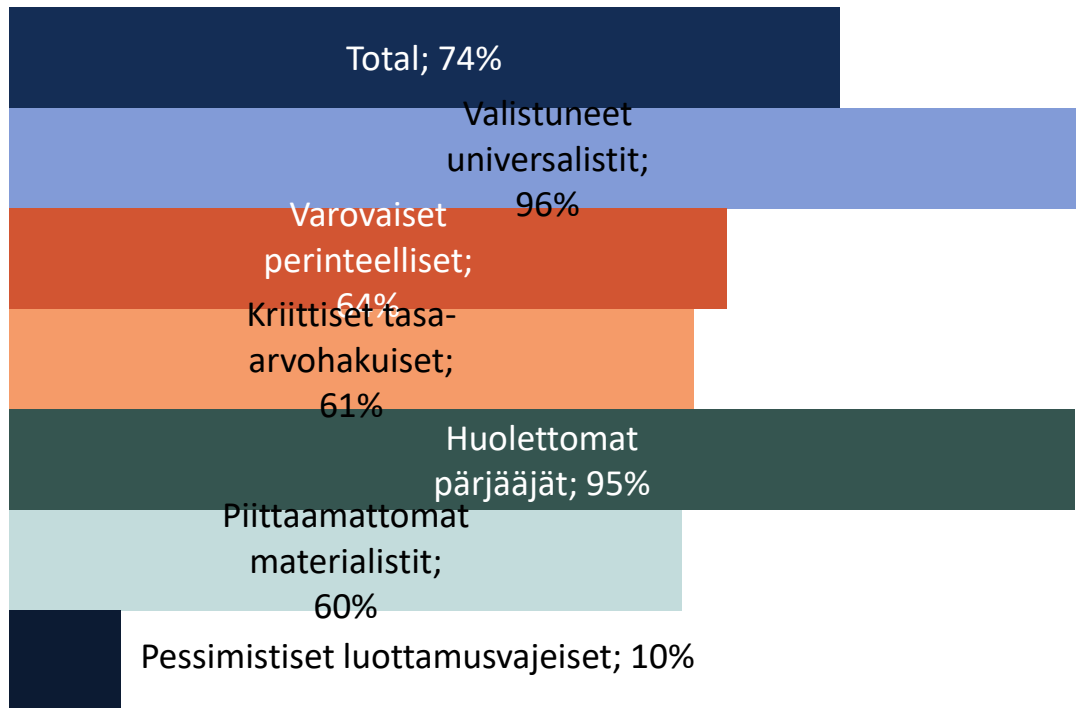
Vko 19	Vko 13	2021	Erotus
73 %	73 %	70 %	0 %
82 %	80 %	83 %	2 %
54 %	67 %	55 %	-13 %
61 %	66 %	89 %	-5 %
89 %	88 %	60 %	1 %
71 %	73 %	75 %	-2 %
46 %	32 %	36 %	14 %

Väestön keskimääräinen turvallisuuden tunne on kasvanut viime vuodesta; 73% kansalaisista kokee elämänsä turvalliseksi

Pessimistiset luottamusvajeiset omaavat kasvusta huolimatta pienimmän turvallisuuden tunteen tällä hetkellä (46 %), Varovaisilla perinteellisillä on tapahtunut eniten laskua maaliskuulta (-13%)

Kuinka paljon turvallisuusviranomaisiin voi yleensä luottaa

Voi luottaa täysin 5+4

Vko 19 Vko 13 2021 Erotus

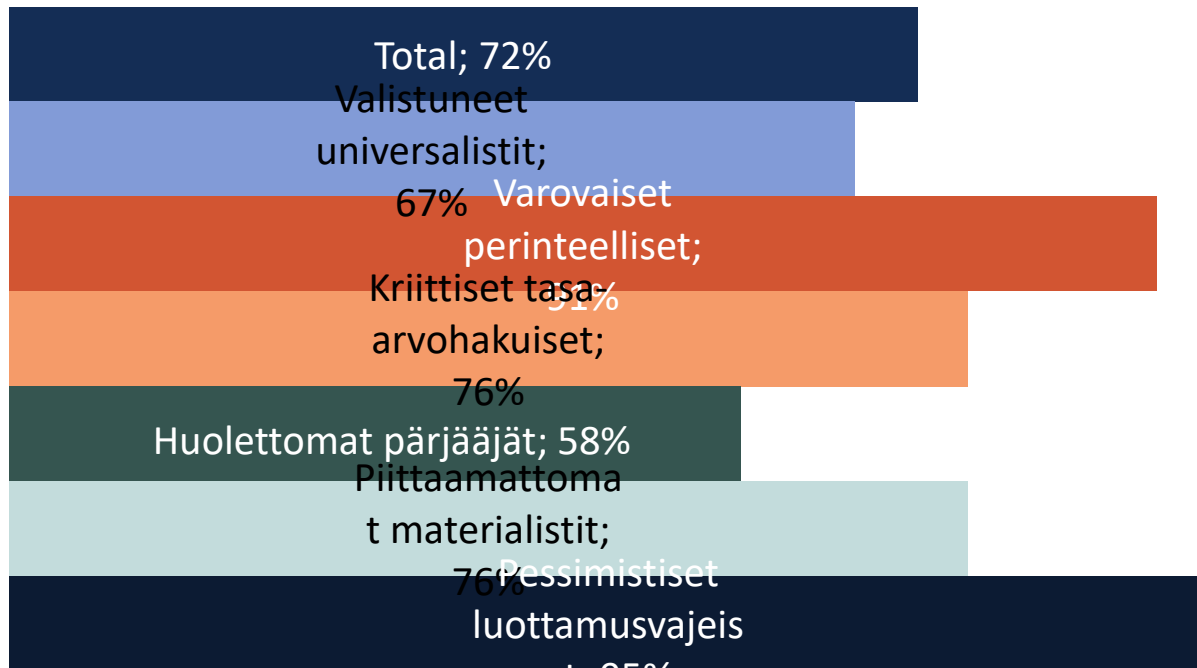
74 %	76 %	67 %	-2 %
96 %	94 %	89 %	2 %
64 %	80 %	49 %	-16 %
61 %	65 %	93 %	-4 %
95 %	96 %	69 %	-1 %
60 %	62 %	52 %	-2 %
10 %	9 %	15 %	1 %

Väestön keskimääräinen luottamus turvallisuusviranomaisiin kasvanut viime vuodesta +7%

Pessimistiset luottamusvajeiset luottavat turvallisuusviranomaisiin vähiten (10%) ja Varovaisilla perinteellisillä on tapahtunut eniten laskua maaliskuulta (-16%)

Kuinka huolestunut tai toiveikas olet suunnasta, johon maailma on menossa

Erittäin huolissani 1+2

Vko 19 Vko 13 2021 Erotus

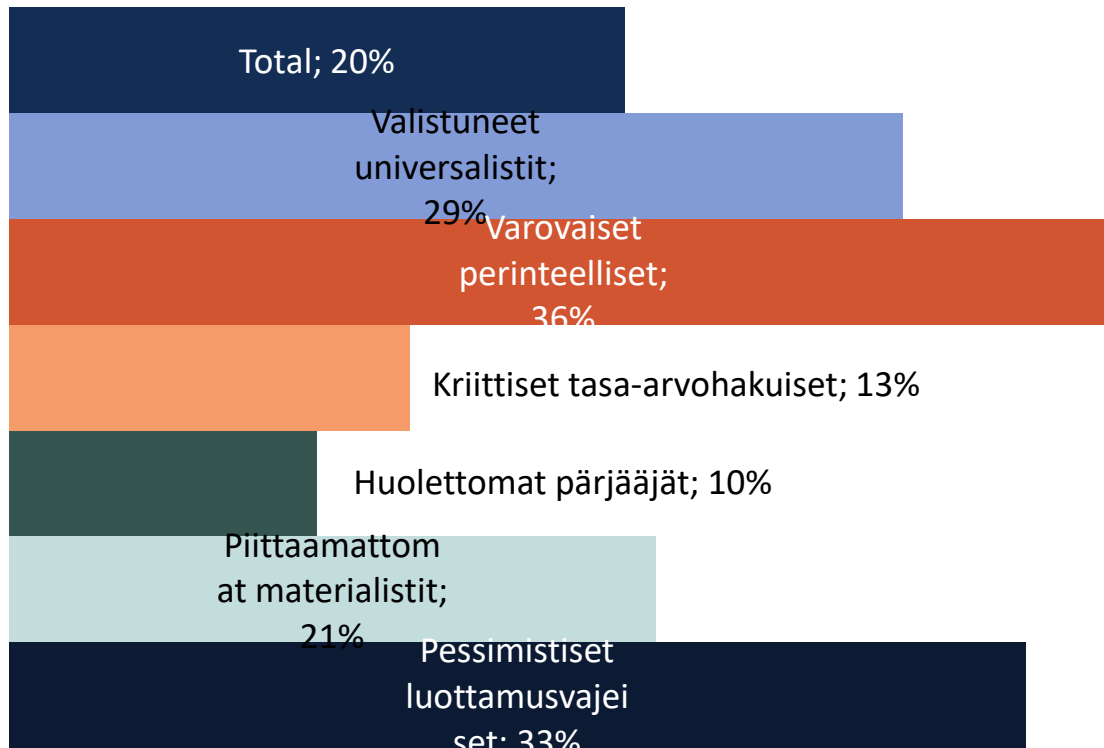
72 %	75 %	58 %	-3 %
67 %	70 %	43 %	-2 %
91 %	85 %	55 %	6 %
76 %	80 %	44 %	-4 %
58 %	64 %	82 %	-6 %
76 %	78 %	63 %	-2 %
95 %	94 %	87 %	1 %

72% väestöstä on huolissaan suunnasta, johon maailma on menossa (+14% kevästä -21)

Varovaisten perinteellisten ja Pessimististen luottamusvajeisten ovat ainoat segmentit joilla huoli on kasvanut maaliskuulta

Kuinka usein seuraavat asiat tai ilmiöt huolestuttavat sinua? – Sotilaallinen isku

(Jatkuvasti 5+4)

Vko 19 Vko 13 Erotus

20 %	26 %	-6 %
29 %	34 %	-5 %
36 %	44 %	-8 %
13 %	20 %	-7 %
10 %	15 %	-5 %
21 %	24 %	-3 %
33 %	40 %	-7 %

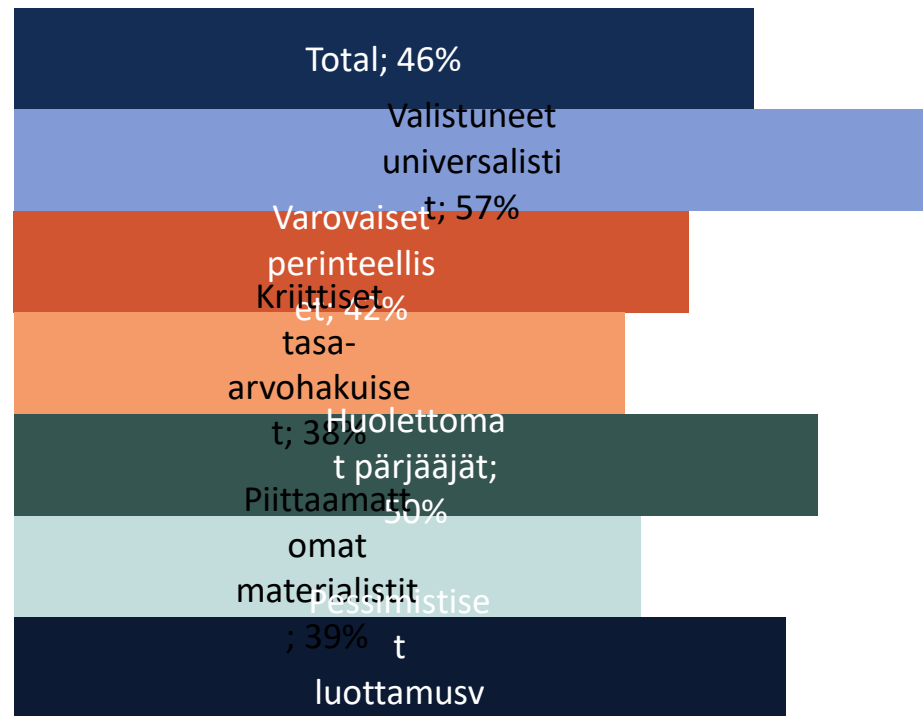
20% väestöstä on huolissaan mahdollisesta sotilaallisesta iskusta

Kaikkien väestöryhmien huoli on vähentynyt maaliskuun tuloksista, erityisesti Varovaisten pessimistien kohdalla huoli on vähentynyt 8%

Olen varautunut hyvin selviytymiseen kotonani erilaisissa poikkeustilanteissa

Täysin samaa mieltä 5+4

Vko 19	Vko 13	2021	Erotus
46 %	42 %	39 %	4 %
57 %	42 %	48 %	15 %
42 %	44 %	29 %	-2 %
38 %	35 %	43 %	3 %
50 %	48 %	41 %	2 %
39 %	41 %	34 %	-2 %
48 %	45 %	30 %	3 %

Väestön keskimääräinen varautuminen on kasvanut 7% viime keväästä heidän oman tulkintansa mukaan

Merkittävä ero maaliskuun tuloksiin on Valistuneiden universalistien kohdalla, jotka ovat kasvattaneet varautumistaan 15%.

Muita ajankohtaisia poimintoja

- **Mediakulutus on lisääntynyt erityisesti uutisten seurannan näkökulmasta**
  - 68% kertoo seuraavansa tarkasti kansainvälistä uutisointia kriiseistä ja poliittisista jännitteistä (+27% keväästä -21)
  - 38% vastaajista on huolissaan informaatiovaikuttamisesta
- **Suhtautuminen Suomessa asuviin venäläisiin on heikentynyt voimakkaasti**
  - 23% vastaajista kertoo, että suhtautuminen Suomessa asuviin venäläisiin on muuttunut Ukrainan sodan myötä (+8% maaliskuusta -22)
- **Nato-keskustelun vaikutukset näkyvät todennäköisesti isänmaallisuuden ja maanpuolustustahtoon liittyvässä aineistossa korkein lukemin**
  - 71% sanoo olevansa valmis osallistumaan maanpuolustuksen eri tehtäviin kykyjensä ja taitojensa mukaan, jos Suomeen hyökätään
- **Asenteet maahanmuuttoa ja kansainvälistä avunantoa kohtaan ovat muuttuneet myönteisemmäksi keväästä -21**
  - Asenteissa tapahtuu kuitenkin selvää laskua maalis- ja toukokuun tulosten välillä
  - 54% kokee, että Vaikka Suomella on ongelmia, emme saa vetäytyä vastuusta auttaa maailman hätää kärsiviä (-+11% keväästä -21, -7% maaliskuusta -22)

sentimentti

- Sisäministeriö pilotoi ja jatkokehittää Sentimentti-työvälinettä seuraavan vuoden aikana, jonka jälkeen se on laajemmin myös muiden turvallisuusviranomaisten käytettävissä.
  - Jatkossa keskeiset tulokset julkaistaan vuosittain netissä Sisäisen turvallisuuden portaalissa (sisainturvallisuus.fi)
- Lisätietoja:
  - Erityisasiantuntija Sini Erholtz, sini.erholtz@govsec.fi, sisäministeriö
  - Kehittämiskoordinaattori Harri Martikainen, harri.martikainen@govsec.fi, sisäministeriö

